

ABOVSKÝ

15. ročník, číslo 3, október 2020
www.regionhornad.sk

hlásnik

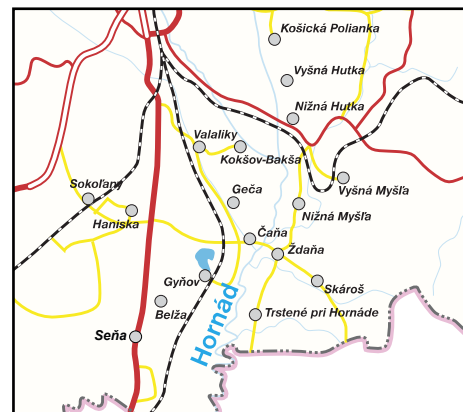

Čítate nás už 15 rokov!

Tretí najlepší slovenský časopis v kategórii neziskových a rozpočtových organizácií súťaže Podnikové médium roka za roky 2012, 2017 a 2018

Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokolany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

- K stavebnému pozemku len s rešpektovaním územného plánu
- Hrdina od Telgártu dožil svoj život v Čani
- V Haniske usporiadali prvú ozajstnú súťaž v kosení
- Na svete je nová kniha o abovskom nárečí
- Koronakríza priniesla školám šancu inovovať vyučovací proces

Veselo i vážne, pracovne i oddychovo...

O talentovanej stolnej tenistke Michaela Bitóovej budeme ešte veľa počuť. Je majsterkou Slovenska v dvojhre mladších žiačok. Viac o nej na strane 15

... strávili sme leto v našom mikroregióne. A to napriek tomu, že sme sa museli chrániť pred pandémiou Covid-19. Hoci stále číha okolo nás, dokážeme sa so situáciou vysporiadať bez toho, že by sme sa odstrihli od sveta. Dodržiavajme opatrenia, budme rozumní a zdraví.

Letné radovánky sme si tento rok museli zabezpečiť vo vlastnej rézii. No našli sa i výnimky. Obec Geča ako jedna z mála pripravila pre deti oslavy ich medzinárodného dňa – za dodržania hygienických opatrení. Ale kto by už posielal deti do požiarnej peny s rúskom, však? Preto mohli vzniknúť krásne fotky ako táto.

Aj deti si prišli na svoje počas výletu mimoriadnym vlakom do Nižnej Myšle. Cieľom bolo múzeum aj archeologické nálezisko. Viac na strane 7

Postavení pred výzvou

Milí čitatelia, súčasné obdobie mi pripomína prvopočiatky samospráv, keď nás život postavil pred skúšku – ako zvládnuť rozhodovanie o sebe samých. Postupne sme sa učili prijímať a vyznať sa v spleti nových kompetencií od štátu. To, ako sme sa s tým vysporiadali, záležalo od našej schopnosti zomknúť sa a spoločne zvládať nové a nové veci v prospech nás všetkých.

Aj dnes sme postavení pred vážnu výzvu menom Covid-19. Je to niečo nové. Nemáme ešte žiaden návod, smernicu ani výklad, ako riešiť tento novodobý neuh. Podržať nás môže vzájomný rešpekt, pomoc a presvedčenie, že moje zdravie je zdravím nás všetkých.

Jednou z povinností obcí v tejto ťažkej situácii je maximálna asistencia tým najzraniteľnejším – seniorom a deťom. Máme za úlohu zabezpečiť im všetky ochranné a hygienické pomôcky na zvládnutie pandémie.

Preto vás chcem požiadať, všetkých našich spoluobčanov, naďalej o vzájomné pochopenie a disciplínu. Aby sme v zdraví prekonali toto nové úskalie, ktoré nám život prichystal.

Michal Rečka,
starosta obce Čaňa

Prilákame strategický park?

Lokalita v našom regióne má dobrú šancu stať sa miestom vzniku nového štátneho strategického priemyselného parku. Pomerne blízko sú k tomu Valaliky, ako vyplýva z vyjadrení ministra hospodárstva Richarda Sulíka, ktorý navštívil východné Slovensko 10. septembra. Budúcnosť priemyselného parku Haniska, kde mal pôvodne vyrásť závod BMW, nie je jasná, hlasnejšie sa v súčasnosti ozývajú jeho odporcovia z radov občanov.

red

Pandémia priniesla novú realitu

Dobre hospodáriace obce to majú ľahšie

Už vyše pol roka sa učíme žiť v novej realite, ktorú priniesla pandémia Covid-19. Ako sa prejavuje u nás? Dokážeme si zvyknúť na zmeny, ktoré priniesla? Možno budú dlhodobé – alebo dokonca trvalé.

Hospodárenie nám zatiaľ ovplyvňuje najmä výpadok podielových daní. K 13. augustu zverejnilo ministerstvo financií jeho hodnotu pre všetky obce na Slovensku. U nás sa pohybuje od 5 129 eur v prípade Belže až po približne 130 tisíc eur vo Valalikoch a Čani. Všetkých 17 našich obcí znamenalo k danému dňu výpadok v celkovej výške takmer 580 tisíc eur. Pritom platí, že cena práce neklesla a zamestnanci platení obcou, napríklad učiteľky v materských školách (MŠ), si museli nájsť na účte svoju mzdu ako obvykle.

„Zatiaľ sa dá povedať,“ komentuje starosta Valalík **Štefan Petrik**, „že obce, ktoré si počas dobrých čias sporili do rezervného fondu, majú teraz výhodu.“ Za pravdu mu dáva **Matej Kočíš** z Trsteného pri Hornáde, ktorý však pripomína, že fond by v ich obci nenaplnili, nebyť úsporných opatrení v minulom roku.

Vo Vyšnej Myšli chcú z rezervy (ako havarijný stav) financovať opatrenia proti následkom prívalových dažďov – konkrétne vytvorením žlabov na miestnych komunikáciách pre lepší odtok vody do rigolov.

► Tak i onak

Ak sa dá hovoriť o projektoch, ktoré pandémia ako taká nezastavila, ide

Nižnýmyšlianský cintorín skrášlený počas epidémie – má nové zábradlia a záhony kvetov

hlavne o diela financované z eurofondov a tiež rôzne dobrovoľnícke brigády, kde sa bez nároku na odmenu pracovníkov, prípadne len za malé náklady, podarilo zveladiť a upraviť verejné priestranstvá. Napríklad v Nižnej Myšli to zvládli na cintoríne.

Nie všetkým sa podarilo dostať k štátnym kompenzáciám. Kým napríklad v Haniske sa dočkali refundácie za dezinfekčné prostriedky a časť nákladov na mzdy v MŠ, v maličknej Nižnej Hutke čakali na kompenzáciu za rúška a dezinfekčné prostriedky márne.

Platí, že väčšina obcí zrušila takmer všetky naplánované podujatia. V Haniske sa tešili z troch športových sobôt, v Nižnej Hutke z futbalového turnaja, v Sokolňanoch z folklór-

nej slávnosti s vatrou na počesť SNP. V Trstenom, ale nielen tam, sa šetrenie najviac dotklo spolkov a združení v obci, ktorým boli stopnuté dotácie na činnosť.

► Priestor na nápady

Starosta Hanisky **Miloš Barcal** poznamenáva, že určité uspokojenie nebolo na škodu. „Možno vďaka covidu prichádzame na to, že až toľko toho nepotrebujeme. Som spokojný aj s dodržiavaním hygienických opatrení.“ Mnohí zistili, že im na oddych stačí okolitá príroda. A tak sa zrodili aj dobré nápady – napríklad vo Vyšnej Myšli, kde občan navrhol, ako by obec mohla postupovať pri ničení invazívnych rastlín nielen na svojich pozemkoch.

Anton Oberhauser, foto nm

Slovak Training Academy diskutovala so starostami

Prelety vrtulníkov pod palbou

Nad niektorými obcami nášho regiónu prelietajú vrtulníky výcvikového strediska pre pilotov Slovak Training Academy (STA). S cieľom zmierniť dopad výcviku na obyvateľov iniciovala STA stretnutie so starostami obcí Malej a Veľkej Idy, Barce, Nižnej Myšle, Valalík a Hanisky.

Akadémia už prijala opatrenia na zmiernenie následkov najmä nočných leteckých výcvikov. Generálny riaditeľ **Lukáš Halás**: „Upravujeme letové koridory, naďalej obchádzame obývané územia a dodržiavame predpísané letové výšky. Nový plán výcviku navyše počíta so striedaním loka-

lit, aby jednotlivé obce zatažoval čo najmenej.“ V budúcnosti plánujú posunúť vzlety vrtulníkov na južnú hranicu košického letiska.

„V Haniske sme v poslednom čase zaznamenali mierne zníženie hlučnosti a intenzity lietania vrtulníkov. Vnímame to ako posun k lepšiemu a oceňujeme, že STA je prístupná s nami komunikovať,“ povedal starosta Hanisky **Miloš Barcal**. „Vitáme návrhy spoločnosti na pomoc obciam pri krízových a mimoriadnych situáciách aj ponuku exkurzií pre školy.“ Predstavitelia strediska navyše samosprávam ponúkajú podporu pri organizácii športových či kultúrnych podujatí.

STA zamestnáva vyše 300 ľudí a za tri roky pôsobenia preinvestovala v regióne milióny eur. Zo spolupráce s výcvikovým strediskom profituje i Letecká fakulta TU v Košiciach. S cieľom udržať unikátny projekt budú akadémia pokračovať v dialógu so samosprávami.

Monika Floriánová, foto archív STA

Chcete stavebný pozemok?

Vo viacerých obciach nášho regiónu, napríklad v Haniske či Geči, sme svedkami intenzívnej stavebnej aktivity. Cesta k stavebnému pozemku, pokiaľ sme ho napríklad nezdedili, vedie najčastejšie cez jeho vyňatie z evidencie poľnohospodárskej pôdy (PP). O aktuálnej situácii hovoríme s Danielou Bittóovou z pozemkového referátu Okresného úradu Košice, odbor opravných prostriedkov.

■ Máte blízko k regiónu, keďže žijete v Čani. Váš referát má za úlohu zastupovať záujmy štátu pri ochrane poľnohospodárskej pôdy. Čo to hlavne znamená v praxi?

Jednou z našich úloh je zabezpečiť ochranu a využívanie PP v súlade so zákonom č. 220/2004 Z. z. Jednak z pohľadu zachovania jej vlastností a funkcií, ale aj výmery pred neoprávnenými zábermi. Náš referát okrem iného, zjednodušene povedané, odsúhlasuje a určuje, ktoré poľnohospodárske pozemky je možné využiť pre stavebné účely v danom katastrálnom území, pričom dbá na

Územný plán treba rešpektovať

ochranu najkvalitnejšej PP. Každý, kto uvažuje s výstavbou na takejto pôde, je povinný hľadať jej alternatívne umiestnenie so zreteľom na ochranu tejto pôdy. To sa týka aj investorov, ktorí navrhujú nové obytné či výrobné plochy. Alfou a omegou je však **rešpektovanie územného plánu obce**, ktorý posudzuje a zohľadňuje všetky hľadiská či zákonné obmedzenia – kvalitu pôdy, životné prostredie, dopravu, napojenie na infraštruktúru, ochranné pásma, plynovody, ropovody, vysokonapäťové rozvody, záplavové územia.

■ Je teda potrebné, aby si ľudia a firmy pred skúpením aj väčšieho množstva parciel overili súlad s územným plánom?

Jednoznačne áno, ak sa chcú vyhnúť neprijemnostiam. Pri kúpe pozemku je potrebné, aby si investor overil, či predmetný pozemok bol vôbec určený pre výstavbu a ak, tak

na aký účel. Napríklad v rámci celého okresu Košice-okolie bolo v minulom roku odsúhlasených 130 hektárov pre stavebné zábery, z toho 92 ha bolo určených pre bývanie. Reálne sa však využilo pre výstavbu hlavne rodinných domov iba 18 hektárov. Časť problémom pri ich využívaní je chýbajúca infraštruktúra, teda cesty a inžinierske siete.

■ Vaša činnosť je teda pre obce v prvom rade podporná...

Žiaľ, nie vždy sa to tak vníma, keďže nie všetky navrhované plochy je možné pri rešpektovaní platnej legislatívy odsúhlasiť pre stavebné zábery. Snažíme sa však citlivo posudzovať každý návrh územného plánu s prihliadnutím na špecifiká a potreby každej obce. Zároveň chcem vysloviť pranie a apelovať na obce, ktoré plnia úlohu stavebného úradu, aby dbali na dodržiavanie vlastného územného plánu ako zá-

vážného dokumentu schváleného zastupiteľstvom.

Pripomínam, že úlohu orgánu ochrany PP v prvom stupni vykonáva pozemkový lesný odbor Okresného úradu Košice-okolie, ktorý vydáva rozhodnutia o trvalom odňatí, prípadne záväzné stanoviská pred vydaním stavebného povolenia. Tiež rieši zmeny druhu pozemkov a dohliada na dodržiavanie zákonných ustanovení pri využívaní PP.

Farmár zo Sene: Slovensko ide samo proti sebe

Africký mor ošípaných nás drží v strehu

Zákaz vstupu do lesov, odstrel diviakov a odstraňovanie ich uhynutých tiel. Ale aj hrozba nad súkromnými chovmi ošípaných. Niektoré v okresoch Košice – okolie či Trebišov už museli byť kompletne zlikvidované. Tucet prasiat aktuálne chová aj Jaroslav Szabó zo Sene, farmár, poľovník a miestny poslanec. Ako vníma aktuálne opatrenia zo strany štátnych orgánov v súvislosti s africkým morom ošípaných (AMO)?

Vadí mi, že médiá „strašia“ ľudí a niektoré rozhodnutia štátnej veterinárnej a potravinovej správy v boji s AMO vnímam ako nekompetentné. Také prísne opatrenia, ako je likvidácia celého chovu po jednom prípade nákazy, považujem za prehnané. Ani Poľsko, ani Maďarsko k tomu nepristupujú takto plošne. Veď nakazené zviera za pár dní uhynie. Chov sa takto prečistí sám. Farmár sice dostane malú kompenzáciu – ak sa mu k nej

cez byrokratický aparát podarí dostať – ale asi už nikdy nebude chovať prasce tak ako predtým. Pýtam sa, v čom záujme je takéto likvidovanie domácej živočíšnej výroby?

■ Čo by teda bolo vhodné robiť, aby sa nákaza nerozšírovala?

Elektrické alebo pachové ohradníky nie sú drahé riešenie a v iných krajinách sa osvedčili. Dokážu zastaviť alebo aspoň obmedziť migráciu zvierat. Osobne chodím poľovať do

iných revírov, nie tam, kde je zákaz vstupu. Aj keď obmedzovať vstup do lesov napríklad pre ľudí z mesta, ktorí bývajú v paneláku a nechovajú ošípané, považujem za zbytočné. Keď už ide o to, chorobu môže preniesť aj hmyz alebo vtáctvo.

Stranu pripravil Anton Oberhauser, foto autor, Monika Floriánová a Iniciatíva poľnohospodárov

Jaroslav Szabó je aj jedným z celoslovenských zástupcov Iniciatívy poľnohospodárov. Toto združenie, usilujúce sa o spravodlivejšie podmienky pre slovenských farmárov, zorganizovalo 25. augusta vo valalickom kultúrnom dome stretnutie s ministrom pôdohospodárstva Jánom Mičovským. Rozoberali hlavne stav nášho pôdohospodárstva – napríklad nedostatočnú podporu, ktorú štát svojim farmárom poskytuje v porovnaní s inými krajinami v rámci Európskej únie, ale aj situáciu s premnoženými divými zvieratami, teda vlkami, medvedmi či divými vtákmi, ktoré ničia úrodu a likvidujú hospodárske zvieratá.

Minister pôdohospodárstva hosťom farmárov

V hľadisku nechýbali transparenty s požiadavkami farmárov

Minister Ján Mičovský v obkolešení reportérov

Centrá integrovanej zdravotnej starostlivosti

Stavia sa vo Valalikoch, Seni i Čani

Veľké investície do zdravotnej starostlivosti financované Európskou úniou začali realizovať v apríli vo Valalikoch, v máji v Čani a v júni v Seni.

Ich cieľom je vytvoriť moderné zdravotné strediská rozšírením súčasných priestorov a integrovať poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pod jednu strechu, čím sa zlepši dostupnosť i kvalita služieb.

V Seni plánujú rozšíriť v zdravotnom stredisku počet ambulancií z pôvodných dvoch na päť a zrekonštruovať staré priestory. Na projekt

získala obec nenávratný finančný príspevok 911 691,40 eur. V tom sú zarátané aj financie na vybavenie a zariadenie strediska i na prístrojovú techniku do jednotlivých ambulancií vo výške 300 tisíc eur.

Vo **Valalikoch** realizujú prístavbu nového objektu k súčasnej budove Obvodného zdravotného strediska, ktorá bude slúžiť pre rehabilitačné oddelenie. Z celkovej zazmluvnenej sumy 774 762,69 eur je na vybavenie a dodávku zdravotníckej techniky vyčlenených 237 tisíc eur. V stredisku má spolu pôsobiť sedem poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

V **Čani** prebieha rekonštrukcia zdravotného strediska za neprerušenej prevádzky. Z ôsmich tu pôsobiacich lekárov dočasne prerušil činnosť zubár. Náklady na modernizáciu aktuálne dosahujú približne 1,2 milióna eur. Projektová dokumentácia ráta s novými ambulanciami kardiológa, gynekológa, podávaním infúzií, RTG a rozšírením rehabilitačných priestorov. Prínosom bude aj výťah.

Monika Floriánová/ Anton Oberhauser,
foto ocú

Čanianske zdravotné stredisko dostane nový šat

Stavba vo Valalikoch napreduje rýchlo (hore)

Vizualizácia nového zdravotného strediska v Seni (vpravo)

Seňa: Časová schránka pre budúce generácie

Obec Seňa sa rozhodla pri rekonštrukcii kultúrneho domu zanechať časovú schránku pre budúce generácie. „Projekt zníženia energetickej náročnosti z európskych fondov obsahoval aj zmenu vizualizácie a všetky výklenky v stene bolo potrebné zabudovať. Preto sme napísali odkaz pre ďalšie generácie a spolu s knihou o dejinách Seny a fotografiami sme „časovú schránku“ zamurovali do steny,“ približuje starostka **Marcela Gallová**, ktorá verí, že nový kultúrny dom bude slúžiť čo najdlhšie. Ak časovú schránku budúce generácie objavia, bude to pravdepodobne znamenať, že budova bola zbúraná.

ocú/ah

V Trstenom pri Hornáde si schody na dome smútku už vyžadovali urgentný zásah. Výsledok rekonštrukcie stojí za to a miestu tak bola prinavrátená patričná dôstojnosť.

ocú/red

ČOV-ka bude do konca roka

Výstavba čistiare odpadových vôd dospela v Čani po ukončení stavebnej časti k inštalovaniu technológií. Výber jej dodávateľa bol ukončený na prelome septembra a októbra, čím realizácia napreduje v zmysle časového harmonogramu. Hotová by mala byť do záveru tohto roka. ao

Modernizácia obce z nenávratných finančných prostriedkov

Byrokracia k eurofondom? Hotové šialenstvo!

Cesta k modernizácii obce vedie cez eurofondy, k čomu neodmysliteľne patrí aj nepreberné množstvo papierov. Počas dvoch období starostovania získal Mikuláš Hudák pre obec Kokšov-Bakša financie na mnohé projekty aj z eurofondových dotácií. Cesta je zdĺhavá a náročná, ale na výsledok sa oplatí počkať.

■ Zjednodušila nová vláda prístup k eurofondom?

Nič sa nezmenilo. Každá vláda sľubuje zjednodušiť čerpanie, ale po zažitých skúsenostiach sa ani nečudujem, že na Slovensku je také slabé percento čerpania eurofondov. Je to šialenstvo. Aj byrokraciu človek zvládne, ale uberať čas a zdravie.

■ Pomohli eurofondy obci?

V roku 2015 sme z vlastných financií zrekonštruovali zatekajúcu strechu na základnej škole. Vlastné prostriedky na zateplenie verejných budov by sme nemali, je to veľká suma pre obec. Eurofondy sú peniaze navyše, ktoré môžeme využiť na rozvoj, a dokonca by nám mohli pomôcť znížiť výdavky.

■ Ako prebiehal najväčší projekt?

V marci 2016 sme podali projekt na zníženie energetickej náročnosti verejných budov na MŽP SR a po dvoch rokoch čakania nám schválili žiadosť vo výške takmer 500 000 eur. Tu sa náš príbeh začína. Schválený energetický audit potvrdený okrúhrou pečiatkou nebol dostatočný. Z riadiaceho orgánu nás požiadali, aby autor posudku vydal čestné vyhlásenie, že to, čo napísal, je pravda.

A to nie je zďaleka všetko. Ceny za stavebný materiál sa od stanovenia rozpočtu zvýšili o vyše 30 %. Aby toho nebolo málo, pri výmene rovných striech za sedlové mi počas búrk kvapkala voda rovno na počí-

Starosta Mikuláš Hudák. Stohy papierov patria neodmysliteľne k jeho životu

tač, všetko bolo zatečené. Ďakujem dobrovoľným hasičom za ich pomoc pri zachraňovaní priestorov obecného úradu a materskej školy.

Ďalšia byrokracia nastala pri platení. Po dlhých prietahoch a doplnení dokumentácie sme po siedmich mesiacoch od prvej žiadosti dostali financie na zaplatenie faktúry za stavebné práce. V apríli 2020 sme si po kolaudácii ani poriadne nevychýli a už nás čaká päťročné monitorovanie spotreby. Za prekročenie stanovených výdavkov nám hrozí pokuta. Tento rok nás čaká prvá monitorovacia zima. Bude to zaujímavé, uvidíme, ako to dopadne.

■ Eurofondy ste získali aj na ďalšie projekty v obci...

V rámci výzvy z MŽP SR na podporu triedeného zberu komunálneho odpadu sme získali plne vybavený multifunkčný traktor s radlicou, lyžicou, vidlami na zber konárov, drvíčkou, troma kontajnermi a vlečkou. Traktor sa využíva v plnej miere. Aj tu sme sa stretli s neskutočnou by-

rokraciou. Prebehli už tri administratívne finančné kontroly. Ani tie však nestačili a dva mesiace po poslednej prišlo upovedomenie o opätovnej administratívnej kontrole.

■ Všetky projekty sú pre vás teda hlavne o byrokracii?

Najmenej byrokratická dotácia bola z MŠ SR na havarijný stav sociálnych zariadení v ZŠ. Tam sme spravovali fotodokumentáciu, technickú správu a samozrejme projektovú dokumentáciu. Podali sme žiadosť, po jej schválení nasledovalo verejné obstarávanie, firma zrealizovala

Zrekonštruované WC v materskej škole

práce a nakoniec sme zaslali faktúry. Veľmi zjednodušene povedané, bolo to o piatich papieroch, ale nie až o päťsto.

■ Aké sú plány do budúcnosti?

V súčasnosti nás zasiahli ekonomické dopady koronakrízy. Podielové dane sa nám znížili o 22 016 eur. Momentálne fungujeme v šetriacom režime, ale základný chod obce zostáva zabezpečený. Uvidíme, aká bude situácia do konca roka. Napriek tomu sme požiadali o dotáciu na rekonštrukciu strechy Domu nádeje. Pracujeme na ďalšom rozširovaní kanalizácie a oprave ciest a chodníkov. Verím, že spoločnými silami sa nám podarí zrealizovať všetky aktivity.

Matúš Géci,

foto autor a ocú Kokšov-Bakša

Automatická závlaha na futbalovom ihrisku

Obecný úrad po rekonštrukcii vyzerá konečne reprezentatívne

Najväčšie projekty v obci

zníženie energetickej náročnosti budovy OcÚ a MŠ.	481 792 €
podpora triedeného zberu komunálneho odpadu v obci	171 716 €
rekonštrukcia hasičskej zbrojnice.	87 727 €
rekonštrukcia miestnych komunikácií.	59 626 €
oprava havarijného stavu v ZŠ.	50 000 €
rekonštrukcia sociálnych zariadení v MŠ.	29 652 €
rekonštrukcia strechy ZŠ.	25 000 €
zateplenie obvodových stien a plášte budovy ZŠ.	37 308 €
automatické zavlažovanie trávnik.	13 397 €
kamerový systém.	10 000 €

Lego- Oro-Movies

Takýto špeciálny názov dostal projekt, ktorý ZŠ v Ždani pripravila v minulom roku s podporou Nadačného fondu T-Systems Slovakia. V rámci LOM sa deti naučili vytvárať animácie, scenár, kulisy, trpezlivo snímať jednotlivé obrázky a vytvoriť krátky film. Projekt spojil školákov do spolupráce s nadáciou Svetielko nádeje, ktorá pomáha deťom s onkologickými ochoreniami. Decká zo Ždane pozdravil videom aj obľúbený spevák Miro Jaroš.

A skratka Oro? Áno, je odvodená od učebného predmetu Osobnostný rozvoj. Práve na témy priateľstva či zodpovednosti sa zameriavali animované filmy, ktoré deti pripravili a zorganizovali aj záverečný minifestival. Všetky súťažné filmy si môžete pozrieť na www.zsdana.edupage.sk

Anton Oberhauser / ZŠ Ždaňa

Senianska ZŠ modernizuje

V auguste prebehla v školskej kuchyni rekonštrukcia elektroinštalácie. Pôvodná už nevyhovovala súčasným normám a spôsobovala aj väčšie problémy. „V budúcnosti by sme chceli vymeniť aj viacero spotrebičov, ktoré síce ešte slúžia, ale blížia sa k hranici životnosti,“ avizuje starostka **Marcela Gallová**. *ocú/red*

Prváčikovia

Tohtoročné prázdniny rýchlo ubehli a v stredu 2. septembra začal nový školský rok. Slávnostný charakter jeho otvorenia spojený v mnohých základných školách s kultúrnym programom očaril hlavne prvákov, v našom regióne celkom 292. Do

Aké deti chceme vychovať?

Korona nastavila zrkadlo

Prvá vlna pandémie Covid-19 rozvírila v školstve živú diskusiu. Mnohí učitelia aj odborníci na vzdelávanie sa zhodujú, že práve teraz – keď si školy vyskúšali učenie na diaľku a zvykajú si aj na ďalšie novinky – nastal správny čas na veľkú reformu. Svet je totiž dnes už úplne iný, než keď chodili do školy trebárs rodičia dnešných školákov.

Vedomosti, ktoré škola odovzdáva, sú dnes pomerne ľahko dostupné aj ďalšími spôsobmi. To si uvedomuje stále viac učiteľov, napríklad **Nataša Rokická**, riaditeľka ZŠ Ždaňa. Vní-

ma, že stále dôležitejšia je otázka: Aké deti chceme mať, keď budú naše školy opúšťať? Všetkým treba venovať pozornosť. „Okrem vedomostí by sme im mali vstúpovať dobré sociálne zručnosti, kritické myslenie, schopnosť spolupracovať a prezentovať zručnosti,“ hovorí N. Rokická.

I učitelia sa potrebujú počas praxe naďalej vzdelávať, aby deti dokázali pripraviť na nástrahy a výzvy dnešnej doby. Škola by mala rešpektovať jedinečnosť každého dieťaťa a zároveň rúcať zbytočné bariéry.

Ždanianska ZŠ preto už roky pracuje na tom, aby sa každý žiak počas vyučovania cítil čo najlepšie. Školu

navštevujú aj deti zo Skároša, Nižnej Myšle i ďalších obcí. Rómske i nerómske. „Aktívne žijeme inklúziou. Z 220 našich žiakov je približne 40 začlenených, čo znamená, že sa snažíme zabezpečiť im plnenie špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb. Veľmi užitoční sú nám asistenti, ktorých by sme potrebovali ešte viac.“

Medzi zaujímavosti školy patrí predmet osobnostný rozvoj, ktorý zaviedli v každom ročníku. Je zameraný na výchovu k zodpovednosti a aktívnemu občianstvu. Až 45 detí absolvovalo 5-dňový program Letnej školy. A úplnou novinkou sú štyria „domškoláci“ – teda deti, ktoré budú vzdelávať ich rodičia doma, pod gesciou ZŠ Ždaňa. Ale o tom niekedy nabudúce. *ao/zš*

Areál bývalej materskej školy sa nachádza v centre Čane. Detské ihrisko, ktoré tam obec otvorila 16. augusta pre deti a rodičov z Čane a celého okolia, sa od začiatku stalo veľmi obľúbeným – či už počas rodinných prechádzok alebo vtedy, keď treba deťom jednoducho skrátiť čakanie. Projekt stál 65 tisíc eur, z čoho 8 800 bolo poskytnutých z úradu vlády. Za rodičov sa počas malej otváracie slávnosti poďakovala **Danka Kováčová**. *tob*

V ZŠ Sokolany učitelia pripravili prváčikom darček na uvítanie. Starší žiaci zase prekvapili riaditeľku a starostu pozornosťou v podobe zeleninového košíka

Napriek pandémie sa škôlkari z Geče zapojili do školského korčuľarskeho programu. Ich kamarátstvo s ľadom sa prehĺbilo a ktovie, možno sa čosom vrátia na čaniansky zimný štadión ako členovia Liba Academy 11. *tob*

Tip na unikátnu cestu do praveku – sobota 17. októbra

Milan Kolcun – autor populárnych potuliek po košických pamiatkach a inšpirátor podobných podujatí aj v ďalších mestách – má „prsty“ i v Nižnej Myšli.

V podobe úspešného scenára, ktorý vlní vytvoril pre prvý retroautobus do tamojšieho archeoskanzenu a ktorý organizátori úspešne využili na nedávnej prvej historickej vlakové výprave do praveku.

V čom jeho príspevok spočíva? „Vyše sto návštevníkov sme rozdelili do troch skupín. Vystriedali sa na komentovanej prehliadke Myšľanského obecného múzea s katakombami, blízkeho kostola sv. Mikuláša a jeho veže. Potom sme sa spoločne presunuli do osád z doby bronzovej na Varhedi,“ vraví nám **Ján Melich**, podpredseda OZ Collegium Myssle, ktoré tamojšie archeomúzeum v prírode buduje a prevádzkuje.

Z jeho rozhodného hlasu cítime eminentný záujem o šírenie odkazu dávnych predkov z významných remeselníckych osád nájdených tu v Košickej kotline – na stále živý, pulzujúcej obchodnej ceste (teraz už diaľnici) od Baltu k Jadranu.

V lete otvorené informačné centrum s rozsiahlym zázemím pre návštevníkov – vrátane wifi či občerstvenia – dalo popularizácii Varheďa doslova krídla. Priam sa rozletelo nad šírou slovenskou krajinou...

Opäť Ján Melich: „Získali sme naň regionálny príspevok 178 000 eur od Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu. Desiatimi percentami rozpočtu sme prispeli my. A iste nespoznáte, že miestnosti infocentra sú vlastne dva voľakedajšie kontajnerové domy, ktoré Nižná Myšľa získala po povodniach a zosuvoch pôdy v roku 2010 na dočasné bývanie. S jej starostom **Miroslavom Sisákom** sa nám výborne spolupracuje. Klobúk dole! Má záujem, vždy dodrží slovo...”

V príjemnom počasí babieho leta sa teda 15. septembra k stovke návštevníkov z retrovlakú pridali aj desiatky záujemcov z nášho regiónu.

Po vydatenej prehliadke obecného múzea a kostola mierime do archeoskanzenu. Čo nás tam čaká?

Odkaz plný života

Deti na replike pradávných palisád opevnenej remeselníckej osady z doby bronzovej

A čo je super – komentovanú prehliadku im robili dobrovoľníci od nás! **Patrik Štein, Klaudia a Kristián Glajcovi, Tomáš Lacko a Adriana Gullová** z Nižnej Myšle, **Daniela Juhásová** zo Ždane, **Jozef Mikloš** z Košíc, **Dávid Demko** z Nižnej Hutky i ďalší.

A ako vznikla skvelá myšlienka Cesty do praveku? „V auguste som sa stretol v Medzeve s **Lubomírom Lehotským**, riaditeľom Detskej železnice v Košiciach. Spriadali sme plány, slovo dalo slovo... a výsledkom bude aj druhá cesta retrovlakom do praveku v sobotu 17. októbra, na záver 43. archeologickej sezóny,“ pozýva Ján Melich. Úspešný program chcú zopakovať.

Dr. Ladislav Olexa z košického pracoviska z Archeologického ústavu SAV v Nitre a žijúca legenda nižnomyšľanského výskumu avizuje: „**Jana Bosáková** z Východoslovenského múzea predstaví reštaurovanie hlinených nádob starých vyše 3 500 tisíc rokov. Na modeloch **Jána Kavuliča** návštevníci prehľadnevidia, ako by archeoskanzen mal vyzeráť v budúcnosti. Nebude chýbať ani vypaľovanie predmetov v replike pece z doby bronzovej a ani návšteva opevnených osád s rozsiahlym pohrebiskom so zatiaľ objavenými 817

hrobmi. A samozrejme zhladnu absolútnu novinku, na ktorú sme veľmi hrdí - repliku unikátnej obetnej jamy v osade II,“ tasí pán Olexa to NAJ na záver a rád doplní. „Verím, že návštevníci ochutnajú aj náš výborný guláš. V septembri sa po sto porciách priam zaprášilo.“

Pozn. red. O významnom európskom náleze – obetnej jame, v ktorej sa našli kostrové pozostatky štyroch žien, pravdepodobne kňažíek, prinesieme samostatný článok v ďalšom čísle.

Katarína Čániová, foto autorka a Košická detská železnica

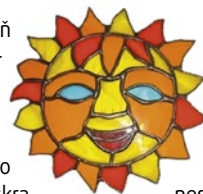
Michal Mozgo bol pri tom, keď v roku 1977 objavili prvý hrob na Varhedi... Na výpomoc ho vtedy poslalo teraz už nejestvujúce družstvo. V archeolokalite stráži, pomáha doteraz. Štyridsať rokov.

Prvý retrovlak na ceste do praveku

Len dva sú rovnaké

Len dva dni v roku, na deň jarnej a jesennej rovnodennosti, je na všetkých miestach na Zemi deň s rovnakou dĺžkou slnečného svitu – 12 hodín. Po tomto dni sa u nás dni skracujú a noci predlžujú. Ako sa pohyb slnka prejavoval pred päťtisíc

rokmi - v dobe bronzovej – na našom území, a to nanajvýš netradične?

Zaujímavú informáciu Abovskému hlásniku poskytol **Ladislav Olexa**, nestor archeovýskumu v Ko-

šickej kotline: „Obyvatelia tamojších pradávných osád pochovávali zosnulých v prísne dodržiavanom smere. Tvárou na východ. Ženy na ľavom boku v smere sever-juh a mužov na pravom boku v smere juh-sever. Vždy podľa aktuálneho sklonu slnka. Ponúka sa teda možnosť štatisticky zistiť, v ktorom ročnom období či dokonca mesiaci boli mŕtvi pochovaní. Ak by sa tak stalo, nepochybujem, že by sme dospeli k zaujímavým súvislostiam.“

kčj, foto autorka

Hlinená zásobnica z doby bronzovej v obecném múzeu v Nižnej Myšli – pravdepodobne na pivný kvas. Znak jesene „corpus delicti“

Vyšla šiesta publikácia o Valalikoch

Z malej iskri velki oheň

Slnčná nedela priniesla do Valalík dlho očakávanú udalosť - uvítanie literárneho dieťaťa do života. V matricke je už zapísané. Meno: Tisíc slov abovského nárečia, priezvisko: Nárečový slovník z obce Valaliky, rodičia: Milan Tóth, dátum krstu: 20. september 2020.

Velká paráda sa začína folklórnym sprievodom cez obec. Na čele najmladší Kadlubček hrdo nesie svoju zástavu, za nimi s *harmonií* vyspevuje Kadlubek. Nasledujú ženy z Gečanky a defilé krojovanej krásy uzatvárajú usmievavé Paradne ňvesti. Čo sa deje? Podchvíľou vychádzajú ľudia ku *kapurke* a mávajú. Aj psi zvedavo vyzerajú a pridávajú sa štekotom. Na dopravnom ihrisku je už všetko prichystané, aj dezinfekcia. Miestna Dychová hudba Valaliky víta poriadnym koncertom prichádzajúcich.

Je čas predstaviť *krešňatko*. Útla 150-stranová knižka je *lada* tisíciky nárečových slov. Mnohé sa už nepoužívajú, keďže zanikla čin-

nosť s nimi spojená. **Milan Tóth** ich zbieral vyše 20 rokov. Dielko dopĺňajú ilustrácie od žiakov miestnej ZUŠ. Nájdete v nej úryvok zo scenára Valalickej svadby, ktorý napísal autor knihy. Perfektne ho na pódium vyrozprávala **Jolana Takáčová**.

Začína druhá ukážka: *Ta dze ši bula, Regin?* Dve dievčence z Kadlubčeka sa púšťajú do vtipnej *bešedi*. Prezradili mi, že text sa učili tri dni a veru rozumeli tak polovicu. „*Chcel som zachytiť to, čo odchádza do nenávratna. Sú to slová našich predkov a naša materinská reč. Zaslúžia si, aby sme ich zaznamenali pre budúce generácie,*“ rozpráva o motivácii Milan. „*Dnešní mladí ľudia síce rozprávajú nárečím, ale už veľmi riedeným.*“

Autor knižky Milan Tóth medzi krstnými otcami žiaril radosťou

Kresni, jazykovedec **La-dislav Bartko** berie čerstvé polné byliny a posýpa nimi stránky: „*Nech slúžiš svojmu účelu, na ktorý si bola vytvorená!*“ Druhý krstný otec, starosta Valalík **Štefan Petrik** má niečo fajnovejšie, 52 %

„*milanovicou*“ polieva obal. Neškoďa jej! Gratulácii je neúrekom a keď vyhrávajú kamaráti heligonkári, utekám k stánku po horúci výtlačok aj s podpisom. Vy si ju môžete kúpiť v Obecnej knižnici Valaliky za symbolické štyri eurá.

Sprievod Valalikmi. Snáď najdlhšie sa nárečie zachová v ľudovej piesni

Bývalí starostovia a spoluzakladatelia RZOH pohromade: Karol Dzugas z Košickej Polianky, Mária Janočková z Vyšnej Hutky, Ondrej Vojvoda z Nižnej Hutky, Milan Tóth z Valalík a Cyril Hudák z Kokšova-Bakše

Abovské folklórne slávnosti zavítali k nám

Padlo z neba

Práve región Hornád, konkrétne Skároš, si Kultúrne centrum Abova vybralo za dejisko 52. ročníka Abovských folklórnych slávností, ktoré presunuli z Rozhanoviec.

Boli výbornou príležitosťou na stretnutie nás Hornádčanov, keďže tohoročné júlové oslavy regiónu sa nemohli uskutočniť. A keď prišiel chvíľkový dážď, ľudia vytiahli dáždniky, deky a ostali na programe.

Zvykoslovné pásmo *Večar na valale* predviedli domáci Skárošanka a Karoske beťare, druhú tému *Varime palenku* priblížili Paradne ňvesti z Valalík. Detský súbor Garbočan z Bohdanoviec si vyslúžil potlesk za vystúpenie Na

valale vešelo. V prehliadke tanca a spevu sa na pódium vystriedalo sedem folklórnych kolektívov: Čorgov z Košickej Novej Vsi, Blancar z Nižného Klátova, Bakšanske parobci z Kokšova-Bakše, Dubina zo Svinice, Beľanka z Košickej Belej, Sokoli zo Sokola a Pristaše z Košíc. Čerešničkou, na ktorú sa oplátilo počkať, bola Makovica zo Svidníka, jeden z najstarších národnostných súborov. Rusínske tradície predviedli v plnej kráse. Na slávnosti nechýbali ukážky tradičných remesiel, tvorivé dielne pre deti a škola tanca karičky. Tvorcovia hlásnika, Communication House, boli mediálnym partnerom podujatia.

Stranu pripravila Monika Floriánová, foto autorka a Milan Bagoni

Bardfa u Abovčana

Finalisti televíznej šou ZEM SPIEVA, trojčlenná tanečná folklórna skupina Bardfa z Bardejova, zavítala do našej Abovskej hiži v Čani. „Sme veľmi radi, že sa naše cesty preťali! Chlapci z Bardfy sú úžasní a radi sme im poskytli priestory na nácvik novovznikajúceho projektu,“ hovorí **Jozef Ilenin** z FS Abovčan. „Ďakujeme za návštevu a pomoc, naučili sme sa zase niečo nové.“
ji/mg, red

Nácvik programu Bardfy
v Abovskej hiži

Plaketa k výročiu

Jubilejné 130. výročie existencie kostola Reformovaného kresťanského zboru si pripomenuli v Trstenom pri Hornáde. Na slávnosti sa 23. augusta zúčastnili cirkevní aj svetskí hostia z okolitých dedín, a to aj spoza hraníc nášho mikroregiónu. Starosta obce **Matej Kočíš** odovzdal cirkevnému zboru pamättnú plaketu, ktorá bude pripomínať toto výročie postavenia chrámu.
ocú

Ochranca pred požiarmi

Socha sv. Floriána, patróna hasičov, bude vďaka snahe miestnych patriotov z Kokšova-Bakše dohliadať pred hasičskou zbrojnicou na činnosť dobrovoľných hasičov. Duchovný otec **Peter Čorba** z farnosti Všetechsvätých vo Valalíkoch sochu slávnostne posvätil. O hudobný sprievod sa postarala miestna spevácka skupina Bakšaňe. Pozvanie prijali aj členovia dobrovoľného hasičského zboru z družobnej obce Čepy. Ako darček priniesli pardubické perníky v podobe erbu oboch obcí.

Matúš Gécí, foto DHZ Kokšov-Bakša

Valalická mladucha na výlete

Na výstave Báby a ich háby v Žiline, ktorá bola súčasťou 58. ročníka folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej, reprezentovala región Abov aj mladucha z Valalík. Majiteľka krojovanej bábiky **Margita Papcúnová** ju ochotne zapožičala a OZ Kadlubek pripravil na jej hlavu repliku svadobnej party.

Pavol Kacvinský/mf, foto ocú Valaliky

Seriál: Chotárne názvy naše abovské – 7. časť

Z doterajších príspevkov seriálu o názvoch terénnych objektov v chotároch obcí nášho mikroregiónu je dostatočne zrejmé, že pozornosť, ktorú tomuto druhu pomenovaní venujeme, je celkom opodstatnená. V ich jazykovej forme je totiž zachovaných, nemálo cenných informácií tak o samotných pomenovaných objektoch (lákoch ornej pôdy, lúkach, pasienkoch, kopcoch, dolinách, vodných zdrojoch atď.), ako aj o ľuďoch, ktorí tieto pomenovania vytvorili (o ich etnicko-jazykovej identite, sociálnom postavení a pod.), ba aj o okolnostiach, ktoré sa počas ich dlhodobého fungovania „príčinili“ o rôzne deformácie ich formy (napríklad o ich zápisoch na mapách a v úradných písomnostiach).

Úspešné pokusy o rozlíšenie pravej motivácie názvov, ktorá je v ich dnešnej vonkajšej podobe neraz celkom alebo takmer celkom zahmlená

Kiralhed'

spomenutými deformáciami, spravidla prinášajú zaujímavé a potešujúce výsledky. S príkladmi tohto druhu sa môžeme stretnúť na mnohých miestach, v najväčšom počte azda v oblastiach s jazykovo-etnicky rôznorodým obyvateľstvom, akou je aj oblasť nášho mikroregiónu. Ako sme na to už viackrát poukázali, tu je od dávna prítomné spolunažívanie obyvateľstva slovenského, maďarského, v niektorých dedinách aj nemeckého pôvodu. Presvedčí nás o tom aj pohľad na staršie mapy chotárov našich obcí. Zistíme, že nám ponúkajú jazykovo mimoriadne pestrý obraz názvov ich častí a objektov, z ktorého možno „vyčítať“ nemálo údajov, ba až príbehov zo života obyvateľov obce v dávnejšej minulosti.

Napríklad na staršej mape chotára obce Nižná Myšľa popri mnohých čisto slovenských názvoch (*Holica, Kocki, Šibení verh* a i.) môžeme nájsť aj pomenovania vytvorené v maďarskom jazyku. Jednému z nich, názvu Varhed', sme sa už venovali. Podobného druhu a pôvodu je aj toponymum *Kiralhed'*. Aj ono predstavuje zloženinu dvoch maďarských slov: *király* s významom „kráľ“ a *hegy* s významom „vrch, kopec“. Názov

Kiralhed' („kráľov vrch, kopec“) teda dosť presvedčivo naznačuje, že obec Nižná Myšľa vo svojej dávnej minulosti mala niečo spoločné s uhorským kráľom v oblasti vlastníckych vzťahov a práv. Tomuto tvrdeniu však ešte treba nájsť oporu aj v iných argumentoch. Ak by sa to podarilo, pre dejiny obce by to mohlo predstavovať mimoriadne zaujímavé a cenné zistenie.

Ladislav Bartko

Poznámka redakcie. Ako naznačuje príspevok, zachované staré chotárne názvy ukrývajú v sebe cenné informácie o starších obdobiach dejín našich obcí. Keďže im hrozí rýchly zánik, redakcia AH ponúka svojim čitateľom, aby jej práve takéto názvy z katastrov svojich dedín poslali, a tým prispeli k ich zachovaniu pre ďalšie generácie. Nemajú to byť názvy vypísané z terajších máp, ale tie, ktoré sa zachovali v pamäti príslušníkov najstaršej generácie obyvateľov obcí (rodákov, nie novších prisťahovalcov). Názvy treba zapísať foneticky, podľa výslovnosti, pričom v názvoch zakončených na *znelú* splohlácky treba zapísať podobu s ňou (*Las-Lazu=Laz, Budasek-Budasegu=Budaseg*). O najzaujímavejších uverejníme ich analýzy.

Žili medzi nami

Zabudnutý hrdina od „Modrých diablov“

Keď sa povie hrdina, každý z nás si predstaví niekoho, kto vykonal niečo výnimočné, možno i s nasadením života. Takémuto človeku právom patrí veľká úcta a uznanie. Mnohokrát však ani nevieme, že medzi nami žije alebo žil niekto taký. Takýmto hrdinom bol a aj navždy ostane kapitán Jozef Hlaváč.

Narodil sa 20. apríla 1923 v obci Fornosek (dnešné Tepličky v okrese Hlohovec) ako jedno z desiatich detí. Napriek tomu, že jeho otec bol úspešným gazdom rešpektovaným v širokom okolí, mladého Jozefa práca na gazdovstve nelákala. V roku 1939, keď sa nad Európou zbíhali vojnové mraky, ušiel ako šestnásťročný do Piešťan, kde sa prihlásil do Vojenského leteckého učilišťa. Jeho letecké začiatky sú spájané s cvičným lietadlom Š-328 Šmulík. Po zácviku bol preškolený na lietadlo československej výroby AVIA B-534.

► Slovenské národné povstanie

Po vypuknutí SNP sa doň zapojilo aj Vojenské letecké učilište. Všetci leteckí kadeti boli presunutí do Banskej Bystrice – centra povstania. Čakalo ich však trpké sklamanie, keď sa dozvedeli, že budú nasadení ako pechota. Oni, letci, ako pechota?! Nedalo sa však nič robiť, lietadiel bolo málo a povstaleckí vojaci potrebovali každého muža v boji. A tak vznikla jednotka, ktorú povstalci časom nazvali „Modrí diabli“.

Po vyzbrojení boli Jozef Hlaváč a jeho druhovia prevelení brániť priestor v okolí Červenej Skaly. Avšak ich najdôležitejším bojovým vystúpením bola účasť na jednej z najslávnejších a zároveň najťažších operácií povstaleckej armády – pri Telgarte. Tu, pod velením legendárneho „železného kapitána“ Jána Staneke, povstaleckí

Jozef Hlaváč

vojaci uštedrili nemeckým okupantom ťažkú porážku.

Boj o Telgárt sa začal 3. septembra 1944 a trval tri dni. Okupanti tu prišli o 436 mužov a na bojisku zanechali množstvo zbraní a zásob. Povstalcovia stratili v týchto bojoch 11 vojakov, 23 bolo ranených a 13 zostalo nezvestných. Povstaleckým vojakom sa tak podarilo zastaviť nemecký postup na Banskú Bystricu.

► Skromný, no učenlivý

Pán Hlaváč o zážitkoch z vojny nerád rozprával. Nielen preto, že boje boli ťažké, ale aj preto, že v nich stratil množstvo svojich kamarátov. Ved' zo

71 kadetov, ktorí boli spoločne od-fotografovaní v roku 1942, sa dožili konca vojny len dvaja. Jedným z nich bol Jozef.

V októbri 1944 sa situácia na bojiskách pre povstalcov nevyvíjala dobre, a tak povstalecké velenie rozhodlo, že všetci kadeti budú letecky prevezení do ukrajinského Ľvova. Tam bola vytvorená rezervná letecká brigáda ako súčasť československej zmiešanej leteckej divízie. Jozef Hlaváč bol preškolený na moderné sovietske lietadlá LA-5. Spočiatku sa s rezervnou leteckou brigádou počítalo pri útoku na Berlín, avšak situácia sa zmenila po začatí Ostravskej

Nastupuje do lietadla LA-5

operácie v apríli 1945. Počas nej bola letecká brigáda úspešne nasadená v boji – jej členovia pôsobili už ako piloti sovietskych stíhačiek. V máji 1945 celá letecká brigáda odlieta do Prahy, kde sa aj pre Jozefa a jeho druhov vojna končí.

► Keď vojna skončila

Po vojne zostal v armáde a bol dislokovaný na letisku Sliač, kde sa stal výcvikovým inštruktorom na moderných nadzvukových stíhačkách sovietskej výroby MIG-15. V roku 1957 prišiel nečakaný zvrat. Potom, čo neprešiel zdravotnými testami, bol pilot Hlaváč z armády prepustený. Prečo sa v armáde nenašlo miesto pre špičkového letca a hrdinu od Telgártu, sa už dnes nedozvieme. Po prepustení z armády vystriedal vtedy už kapitán Hlaváč množstvo zamestnaní. Určitý čas bol baníkom v Ostrave, neskôr pôsobil ako ekonóm na Zemplíne. Po presťahovaní do nášho regiónu nastúpil na miestnom Jednotnom roľníckom družstve Čaňa - Gyňov ako skladník, kde pracoval až do dôchodku. Svoje posledné roky prežil v Čani, kde 19. februára 1987 aj zomrel.

Napriek tomu, že sa s ním osud kruto zahral, nikdy nestratil optimizmus a ani nič zo svojej skromnosti. Ved' možno ani jeho spolupracovníci či kolegovia netušili, že vedľa nich stojí skutočný, aj keď zabudnutý, hrdina od „Modrých diablov“.

Rád by som na záver poďakoval deťom Jozefa Hlaváča, dcére **Gabriele Šándorovej** a synovi **Jozefovi Hlaváčovi**, za poskytnuté informácie a fotografie z rodinného albumu.

Daniel Szilágyi,

úprava redakcia, foto zo súkromnej zbierky rodiny Šándorovej a Hlaváčovej

Spojenie tradície a moderného prístupu. Vence pri príležitosti 76. výročia vypuknutia SNP prišli položiť k pamätníku do Skároša aj slovenskí motorkári, zväčša členovia spolkov pre vojenskú históriu.

red, foto Milan Bagoni

Na jubilejnej výstave Vladimíra Šustera

Výtvarné umenie obdivujem a s radosťou som prijala pozvanie na vernisáž výstavy maliara Vladimíra Šustera (65) z Vyšnej Myšle k príležitosti jeho životného jubilea, na ktorej predstavil tvorbu z rokov 2013 až 2020.

Už z dialky ma priťahujú pestré farby. Sprevádzaná príjemnou hudbou gitaristu **Dušana Baláza ml.** vchádzam do veľkej sály Kulturparku. Pomaly sa presúvam medzi obrazmi a hútam nad ich odkazom ukrytým v krivkách. Oslovujem umelcovu manželku **Regínu**: „Vlado tvorí celý život. Sústredene rozmýšľa nad každým štetcom. Dáva zo seba všetko, čo momentálne cíti a vidí. Od začiatku mu fandím a podporujem ho.“ Dozvedám sa, že aj deti zdedili talent po otcovi. Váš obľúbený obraz? „Všetky. V domácej galérii postupne obmieňam jeho diela, ktorých je už vyše 80.“

Prepletajúc sa medzi návštevníkmi hľadám autora, aby som ho zasypala otázkami. Ten nenápadný a usmievavý pán, to je on. „Od detstva rád kreslím. Rozhodnutie, že sa chcem stať maliarom umelcom a nie natieračom, šokovalo mojich rodičov,“ spomína Vlado. Študoval na Strednej umelecko-priemyselnej škole v Košiciach s výbornými pedagógmi. „Bol som rebel, výmyselník. Pre maturitnú prácu linoryt Alkohol na dedine som v 1974 takmer nezmaturoval. Komisia očakávala skôr družstevný motív.“ Kde nachádza inšpiráciu? „Námety ma vyhládávajú samé, všetko naokolo nás bombarduje.“

Vincerò! Zaznieva ária, ktorú operný spevák **Jaroslav Dvorský** nevybral na vernisáž náhodou. V preklade totiž znamená víťazstvo. Splnili sa mu sny, po ktorých túžil.

Farebné sny na plátne

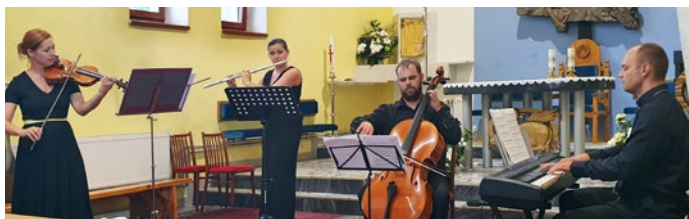
V. Šuster: Hlavnou inšpiráciou pre umelca je žena – pre mňa moja manželka

Komorný koncert umelcov

Putujúca emócia

Bach, Dvořák i Čajkovskij navštívili po rokoch náš región. Nie však osobne, ale cez emóciu svojej tvorby. Do kostolov Nižnej a Vyšnej Myšle ju na kresťanský sviatok Nanebovzatia Panny Márie prinieslo kvarteto: **Janka a Erik Jámbořovci, Viera Hajduková a Gregor Regeš**. Hudobníci sú bývalí spolužiaci z košického konzervatória a VŠMU v Bratislave. Práve ich náhodné stretnutie a nadšenie pre hudbu vyústilo do nápadu zorganizovať koncert.

„Mohli sme si zahrávať len súkromne, ale chceli sme kultúrne obohatiť ľudí a priniesť do obce živú hudbu,“ prezrádza Erik, ktorý s manželkou Jankou býva vo Vyšnej Myšli. Publikum si vypočulo 12 skladieb, nezabudnuteľnú Ave Maria od Schuberta aj autorské dielo Tanec účinkujúceho violončelistu Gregora. Dlhotrvajúci potlesk ľudí prezradil, že vážna hudba sa im páčila. Od Erika viem, že plánujú ďalšie komorné koncerty u nás.

Zľava: Viera Hajduková - husle, Janka Jámbořová - flauta, Gregor Regeš - violončelo, Erik Jámboř - klavír

V listinách známa 695 rokov

Počiatkové dejiny Vyšnej Myšle sú späté so vznikom prepoštva zasvätenému sv. Mikulášovi v polovici 13. storočia. Keďže v záznamoch sa názov Mysle uvádza bez prívlastku, pravdepodobne obec vtedy neexistovala ako samostatná dedina. Tú pod názvom Felmisle zaznamenáva písomnosť až v roku 1325.

Súčasný dejiny, späté s opatreniami proti pandémie, si zapamätajú skromnú, ale na vďaka bohatú oslavu 695. výročia prvej písomnej zmienky o obci. V poslednú júnovú nedeľu sa slúžila svätá omša za obec v kostole Sedembolestnej Panny Márie, kde šiestich Vyšnomyšľancov ocenili ďakovným listom za podieľanie sa na rozvoji duchovnej obce. Pri slávnostnom obede poďakovanie patrilo spolkom, ktoré reprezentujú obec dlhé roky: speváckej skupine Odvážne ženy, bežeckému klubu obce Vyšná Myšľa a občianskemu združeniu Sasanka.

Ďakovný list za dlhoročnú prácu pre obec si prevzala bývalá starostka Pavlína Gulášová

Stranu pripravila Monika Floriánová, foto ocú Vyšná Myšľa a autorka

Pyžamová párty v „kulturáku“

Druhú augustovú nedeľu obkľúčil kultúrny dom vo Vyšnej Myšli krdel' detí. Pod pazuchou spacáky, deky i pyžamá. Podvečer totiž začínala pyžamová párty, ktorú pre nich pripravilo miestne združenie vyMYŠĽAnci. Výdatnú večeru decká strávili rýchlo pri hrách a tancoch. V noci pozorovali hviezdnu oblohu a zblízka objavovali povrch Mesiaca. Spánok pri kempovaní na podlahe sály prichádzal pomaly. Ráno na 15 detí čakala exkurzia. Starosta **Marek Habina** ich previedol po obecnom úrade a porozprával o povolani starostu. S radosťou odpovedal na zvedavé otázky, no len jedna ho zaskočila: Kolko detí sa do konca roka narodí?

Budúci poslanci a starostovia?

Za pomoc repatriantom získali ocenenie

Príbeh dobrovoľníkov

Dobrovoľný hasič **Tomáš Brestovič**, **Peter Jesenský** a **Miroslav Stolár** z DHZ Kokšov-Bakša prišli vypomáhať do karanténneho centra druhý deň po príchode prvých autobusov so Slováckmi vracajúcimi sa domov počas prvej vlny pandémie. „Podmienky ešte neboli presne stanovené, všetko sme dezinfikovali,“ hovorí **Miroslav Stolár**. „Dôležité bolo

neprísť do kontaktu s repatriantami. Postupne sme si vybudovali systém. Stravu sme roznášali pred dvere. Potom jeden dobrovoľník išiel od konca chodby a klopal. Po minúte otvorili dvere a vzali si jedlo. Z vďaky nám nechávali papieriky ako: „Ďakujeme za všetko, čo pre nás robíte!“ Na druhej strane sme zo začiatku počúvali veľa odsudzujúcich rečí z okruhu známych. Báli sa, že privlečieme chorobu, ale s pomocou sme neváhali ani chvíľu. Dobrým znamením bolo, že nikto z dobrovoľných hasičov sa koronavírusom nenakazil.“

Za nezištnú výpomoc v karanténnych centrách ocenili 135 dobrovoľných hasičov zo širokého okolia. Z nášho regiónu získali cenu hasiči z DHZ Kokšov-Bakša, Seňa, Skároš a Valaliky. Cenu v podobe diplomu a pamätnej medaily si prevzali vo Východoslovenskej galérii počas slávnostnej ceremónie z rúk predsedu KSK **Rastislava Trnku** a predsedu krajskej organizácie DPO **Miroslava Semaniča**.

Matúš Géci, foto archív DHZ Kokšov-Bakša

Tomáš Brestovič z DHZ Kokšov-Bakša preberá ocenenie

Dobrovoľníci v karanténnom centre

Cykloinfraštruktúra sa rozrastá

Zdravá doprava na dvoch kolesách dostáva v Seni postupne zelenú.

Obec získala podporu na vybudovanie cyklocesty k Hornádu z vládnych financií určených pre menej rozvinuté regióny. Prvá etapa merala síce len 200 metrov, no jej realizácia si vyžiadala vybudovanie odvodňovacieho kanála, ktorý odviedol miest-

ny potôčik. Samotnú cyklocestu už skrášľujú vysadené rastliny.

Seňa a Belža majú zámer prepojiť svoje katastre cyklochodníkom. V Seni už vzniklo prvých 1 500 metrov tejto trasy. Mimoriadny význam má bezpečnosť, keďže po ceste 1. triedy premáva množstvo áut, vrátane kamiónov.

ocú/red

Cyklochodník zo Seny, smer Belža

Na pomoc do Svinice i hasiči z Geče

Požiar veľkokapacitného senníka vo Svinici 16. augusta bol taký rozsiahly, že pri jeho likvidácii museli pomáhať hasiči zo širokého okolia. Poplach bol vyhlásený aj pre dobrovoľný hasičský zbor z Geče. „Jednotka bola rozdelená do dvoch skupín. Hlavnou

úlohou prvej skupiny bolo zabezpečiť nepretržitý prísun vody Tatro 815 CAS 30. Druhá skupina plnila úlohu na mieste zásahu s Tatro 815 CAS 32. Náš tím zasahoval až do rána,“ dodáva **Radoslav Semaň** z DHZ.

rs/ao

Posádka Tatry prichádza k požiaru

Trstenčania sa činili

Obec Trstené pri Hornáde v spolupráci s občianskym združením Priatelia trstenskej prírody zorganizovala brigádu. Účastníci pozbierali odpadky po cyklotrase smerom do Gyňova a v areáli futbalového ihriska, obnovili lavičky v rámci mobiliára, pozatierali grafity na cyklolávke a vysadili kvietky po obci. V júli obec tiež nainštalovala 15 odpadkových košov.

ocú/red

Kde si dať pauzu od covidu

Triangel alias štrkovňa

Ťahá nás to v čase pandémie čoraz viac do bezpečnej prírody – a dokonca s vodou? Máme pre vás tip na nedeľnú či podvečernú prechádzku. Úžasným miestom je päťhektárové jazero vzácneho trojuholníkového tvaru v katastri Kokšova-Bakše a rieka Hornád v jeho tesnej blízkosti. Nájdete ho za ihriskom. V roku 2016 v okolí jazera obec osadila lavičky, altánok, stôl... Ako pre Abovský hlásnik pove-

dal tamojší starosta **Mikuláš Hudák**, na budúcu jar chcú v rekultivácii brehu pokračovať – ďalšími lavičkami aj výsadbou stromov.

„Štrkovňa“ – tak domáci vodnú plochu nazývajú – je tiež rajom pre rybárov. Vedeli ste, ako vznikla? Ťažbou štrku v 60. rokoch 20. storočia. Potrebovali ho na stavbu košickej Terasy číže Nového mesta.

kčj, foto ocú

Štrkovňa Jazero v Kokšove-Bakši...

...a v jeho tesnej blízkosti pereje Hornádu

Zbierame a drvíme

Počas leta a v jeseni potrebujú mnohé kry a stromy orezať. Ak v záhrade nekompostujete, kam s odrezanými konármi?

Obec Sokolany už tretí rok ponúka svojim obyvateľom bezplatný zber a odvoz konárov, stačí ich v stanovený termín vyložiť pred svoj dom. Počas dvoch zberových dní v júli naložili desať tatroviek zeleného „odpadu“, ktorý následne spracovali v obecnej drvičke. Posekaný materiál si ľudia mohli opätovne vziať a použiť na nastielanie hriadok či okrasných záhonov. Rovnaký zber realizujú aj v Haniske.

Aktívne pracovníčky pozbierali veľké kopy

1. ročník súťaže v kosení

Fitnes našich starých otcov

Na trávnej ploche farskej záhrady v Haniske stoja desiatich chlapci. V jednej ruke kosa, za pásom osla a odhodlanie v očiach. Idú sily a zručnosť v kosení merať.

Na každého súťažiaceho 1. augusta čakalo poličko s rozmermi 2,5 x 17 metrov. Rozhodcovia – starší páni, čo už niečo majú odkosené, im merali čas a hodnotili kvalitu kosenia. Preto ženy zakaždým lúčku pohrabali, aby porota videla strnisko. Najlepší čas 5 minút 44 sekúnd mal **Stanislav Zajac**.

Do Hanisky zavítali i členovia Slovenského koseckého spolku a majstri Slovenska **Marek Hedvigy** a **Andrea Bérešová**. Počas ukážky sa bez váhania podelili o fartieli dobrého ženca. Načo sa trápiť, keď sa to dá aj ľahko aj rýchlo. Súťažil i starosta **Miloš Barcal**: „Podcenil som prípravu. K lepšiemu výkonu mi nepomohla ani kosa od majstra Slovenska. Nie je to také jednoduché, ako som myslel.“ Na pobavenie všetkých oslu zamenil za flexu a brúsil ostrie až iskry lietali.

Najmladší účastník, 12-ročný David Beneš

Ako v minulosti, aj tu sa ženy postarali chlapcom o jedlo. Hostesky – speváčky FS Haniščane ponúkali slanine, klobásku i chlieb s masťou a cibuľou. A so ženami z Hanišťanky všetkým veselo zaspievali.

Monika Floriánová, foto ocú Haniska

Hrable – jednoduché fitnes náradie pre každého

Chutný nápad

Náhradnú výsadbu drevín povinnú zo zákona uchopili v Haniske trochu inak. Na verejné priestranstvá nesadia tuje či javory, ale ovocné stromy. Okolo detských ihrísk zapúšťajú korene jablňu, broskyňu, slivku, marhulu, aj menšie kríky ríbezlí, malín a egrešov. Na prvých plodoch si pochutnali deťá už minulé leto. Ak sa o nich miestni budú dobre starať, možno príde rad aj na varenie obecného džemu. Vedeli ste, že už Mária Terézia kázala sadiť ovocné aleje popri cestách, aby vojaci pri putovaní krajinou mali čo jesť?

Monika Floriánová, foto autorka

Sladké osvieženie pri hre padne dobre

Moderná cukrárka pečie aj pre oči

Dominika Fečková z Valalík miluje pečenie, odkedy sa motala pri babke a mamke v kuchyni. Na internete sleduje moderné trendy. No až pred necelým rokom si uvedomila,

aký relax jej výroba maškrít prináša v porovnaní s neľahkou prácou na kancelárskej stoličke. „Možno to bolo tou všadeprítomnou vianočnou atmosférou, ale začala som pripravovať „mňamotky“ pre príbuzných, priateľov a známych,“ hovorí. Vďaka facebooku a instagramu UNIKAT sa chýr o šikovnej cukrárke rozšíril, a dnes už večery (a noci) od štvrtka do soboty trávi väčšinou v kuchyni.

Dominikine výtvary sú nielen z prvotriednych surovín – mascarpone, tvaroh, šľahačka, čerstvé ovocie – ale aj skvele vyzerajú. V jej repertoári nájdeme populárne candy-bary so všetkým, čo k nim patrí, mini-pavlovovej tortičky, medové zákusky, mini-cheescaky a absolútnym hitom sú dezertné poháriky.

A aké má tajomstvo? „Kombinujem pestrosť, jednoduchosť a kvalitu.“ Dominika je živým dôkazom, že cukrárov 21. storočia nájdeme i na vidieku. Nevylučuje, že v budúcnosti sa začne sladkému umeniu venovať aj profesionálne.

Anton Oberhauser,
foto dokumentácia D. Fečkovej

Dezertné
poháriky

V permanencii v kuchyni

Co še u nas varelo

Rezanki zo šľivkovim ľekvarom

Suroviny: vajcia, výberová múka, štipka soli, olej

Postup: Vajíčka vymiešame vidličkou, pridáme štipku soli a lyžicu oleja.

Do zmesi prisypeme múku do vtedy, kým nevypracujeme vláčne cesto. Ak sú vajíčka väčšie, tak na každé ide 100 gramov múky. Vypracované cesto rozdelíme na časti a na pomúčenej doske vyvalkáme na tenko. Necháme trochu zaschnúť. Cesto nakrájame na rovnaké pásy, ktoré na seba poskladáme. Krájame buď na nitovky, široké rezance alebo fliacky. Necháme ich

dobré vysušiť a môžeme skladovať dlhšie, lebo pridaný olej konzervuje. Ak namiesto oleja používame vodu, tak sa odporúča rezance uvariť čím skôr.

Používame ich do polievok, ale aj ako samostatné jedlo s rozpusteným maslom a slivkovým ľekvarom alebo pomletými orechmi, či makom.

Príprava rezancov bola neoddeliteľnou súčasťou svadieb. Pri ich príprave sa postretali ženy z celej rodiny, aby ich pripravili. Nechýbali pri tom piesne a žartovanie.

Mgr. Pavol Kacvinský, foto autor

„Rezanki“ dievčatám z FS Kadlubek a Kadlubček z Valalík chutia

...a čo príbehov cesto počulo!

ČITATEĽSKÁ SÚŤAŽ s bonusom!

V tomto roku máte o dôvod viac zapojiť sa do našich čitateľských súťaží. Prečo? V závere roka chceme usporiadať malé stretnutie pri príležitosti 15. výročia Abovského hlásnika a pozvať naň i výhercov našich súťaží.

Súťažná otázka pre vydanie č. 3/2020: **Ktorý známy slovenský spevák pozdravil jeden z projektov základnej školy v Ždani?**

Správnu odpoveď píšete na mejl regionhornad@gmail.com alebo zašlite poštou na adresu Abovský hlásnik, Štefánikova 6, 040 01 Košice do 10. 11. 2020. Výherca získava suveníry z obce Valalíky. S odpoveďou môžete uviesť aj telefonický kontakt.

Správna odpoveď na otázku z č. 2/2020 znela: Základná umelecká škola Valalíky má 10 pracovníkov. **Výhercom pamiatky od obce Valalíky sa stáva Lenka Jámbořová z Geče.** Gratulujeme!

ah

Cyklotrasa H – T – H si pýta obnovu

Je tomu akurát 12 rokov, čo starostovia štyroch obcí ležiacich na dolnom toku Torysy a dvoch susedných mestských častí na rieke Hornád prestrihli pásku novovytvorenej cyklotrasy H – T – H (Hornád – Torysa – Hornád). Vznikla pri súčinnosti a podpore samospráv a starostov Nižnej Hutky, Vyšnej Hutky, Košickej Polianky, Sadov nad Torysou a MČ Krásna a Vyšné Opátske.

Ide o 30-kilometrovú okružnú trasu, ktorá prechádza krajinou okolo Hornádu k malebnému sútoku s Torysou a vystupuje na dva výhladové vrcholky Toryskej pahorkatiny – Radar (368 m n. m.) s kruhovým výhľadom až do vzdialenosti 50 km a Heringeš (330 m n. m.). Je vyznačená červenou cykloturistickou značkou s krátkym úsekom žltej medzi Vyšnou Hutkou a Košickou Poliankou. Žltý úsek je skratkou umožňujúcou začínajúcim cykloturistom vynechať „výšľap“ na Radar.

► Tuct rokov urobil svoje

Od roku 2008 cykloznačky na stromoch a stĺpoch vybledli, niekde aj zmizli s elektrickými a telefónnymi stĺpmi, ktoré ich správcovia vymenili za nové. Po „zásahoch“ vandalov chýbajú aj niektoré smerovníky a šípky. Príležitostní cykloturisti

Nový štylizovaný smerovník na najvyššom bode cyklotrasy H – T – H

majú ťažkosti s orientáciou. Udržiavať cyklotrasu nie je až také náročné. Na obnovu značiek postačí 4-ročný cyklus, orezanie vegetácie sa žiada raz za dva roky. A smerovky a šípky na stĺpikoch a stĺpoch si vyžadujú iba jednorazové opravy. V priemere ide o 5 kilometrov trasy na každú obec.

► Čo s tým?

V súčasnosti je žiaduce zo strany predstaviteľov samospráv prejsť si svoj úsek cyklotrasy s niekoľkými pármí ochotných rúk a v zalesnených častiach a pozdĺž brehov riek orezať konáre zasahujúce do trasy. Treba na to využiť mimovegetačné obdobie od novembra do konca marca. Dovtedy môžu „naklusať“ značkári: zachované značky nanoovo premalujú a chýbajúce doplnia. Značkárov môže v prípade potreby poskytnúť Komisia značenia KST Košice-okolie, tiež môže pomôcť s objednaním a montážou chýbajúcich cyklosmeroviek a šípok pre oba smery.

V Košickej Polianke s obnovou už začali, postavením nového smerovníka na Radari. Zostáva veriť, že cyklotrasu Hornád – Torysa – Hornád sa do budúcej jari podarí obnoviť zásluhou starostov a starostiek dotknutých samospráv. A keďže cyklistická infraštruktúra a jej značenie pokrívka aj inde, dúfajme, že aj starostovia ďalších obcí regiónu Hornád sa inšpirujú a pomôžu pozdvihnúť cyklotrasy vo svojich katastrach.

Karol Dzugas, spoluzriaďovateľ cyklotrasy H – T – H, redakčne upravené, foto autor

Z jesenných pranostiek

- Keď sa v októbri blýska, zima je blízka.
- Mnoho dažďa v októbri, mnoho vetrov v decembri.
- Teplý október, studený november.
- Ak je október veľmi zelený, bude potom január hodne studený.
- Dažde v októbri predpovedajú úrodný rok.
- Sucho na Gála (16. 10.) zvestuje suché leto.
- Ak v novembri hrmí, budúci rok bude úrodný.
- Na svätého Huberta (3. 11.), ide teplo do čerta.
- Na svätého Martina (11. 11.) drž sa, synku, komína.

Siláci v Čani

Maroš Miškovič v akcii 8. augusta

Magický dátum 08. 08. 2020 si vybrali organizátori pre podujatie Čaňa Strongman Challenge. Príležitosť vidieť na vlastné oči mužskú silu mali návštevníci pri miestnom amfiteátri. Súťažili Ozbrojené zložky, Mladí športovci, Fitnes Čaňa centrum a tím Rady active Čaňa. O pár dní prišla potešujúca správa, že jeden zo spoluorganizátorov podujatia **Eduard Jaczko** z Trsteneho pri Hornáde sa stal vo svojej váhovej kategórii majstrom Európy v tlaku na lavičke. *eg/red*

Zhyb za 35 centov

Silní jedinci, muži i ženy z Čane a okolia, sa mohli realizovať aj na konci septembra. V rámci „Čaňanských RadyActive Hier“ cvičili na outdoorovom ihrisku zhyby na hrazde, za ktoré obec prisľúbila finančnú

odmenu. Napokon mal každý zhyb „cenu“ 35 centov. Výťažok 250 eur bol rozdelený medzi Dom detí včielky (150 €) a Zariadenie podporovaneého bývania Domko (100 €).

rag/red

Na futbalovom štadióne v Čani súťažili deti 25. júla v behu – od lezúňov po školákov. Akciu spoluorganizovala obec. *ocú/ah*

Vydáva: Regionálne združenie obcí Hornád so sídlom Osloboditeľov 22, Čaňa, IČO: 319 65 041, **redakcia:** Communication House, s.r.o., **adresa:** Štefánikova 6, 040 01 Košice, **e-mail:** regionhornad@gmail.com, **web:** www.regionhornad.sk, **vedúca redaktorka:** PaedDr. Katarína Eva Čániová – tel: 0905 812 883, **redaktor:** Mgr. Anton Oberhauser – tel. 0911 291 255, **redakčná spolupráca:** Ing. Monika Floriánová, Matúš Géci, **redakčná rada:** predseda Mgr. Karol Dzugas, Ing. Miloš Barcal, Mgr. Monika Gergelová, JUDr. Lubomír Vranka, Ing. Štefan Petrík, Mgr. Denisa Vargová, **Distribúcia:** - Obecný úrad Ždaňa, tel. 055/698 00 21. Vychádza ako štvrtročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, **sadzba:** Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, **tlač:** ROTAPRINT, s.r.o. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.